

KEW Onderzoeksinstellingen

Factsheet A1377

De Inspectie SZW inspecteert de naleving van de Kernenergiewet (KEW) projectmatig. In inspectieprojecten wordt zoveel mogelijk binnen een bepaalde branche of op gelijksoortige toepassingen geïnspecteerd. Het gevolg is dat vergunninghouders die niet zo'n bepaalde stralingstoepassing hebben, noch bij een bepaalde branche horen, tussen wal en schip kunnen vallen. In 2016 zijn 39 onderzoeksinstellingen geïnspecteerd.

Aanleiding

Afhankelijk van de toepassingen kunnen de stralingsbronnen bij onderzoeksinstellingen een aanzienlijk potentieel stralingsrisico voor de werknemers met zich mee brengen. Gezien dit risico is het van belang om ook in dergelijke bedrijven de veiligheid van werknemers nader te beschouwen. De resultaten van de inspecties in 2010 laten zien dat scherpe aandacht nodig blijft voor deze groep. Er zijn toen meer instellingen met één of meer overtredingen aangetroffen dan bij andere projecten. Ook het gemiddelde aantal overtredingen was groter. Een reden voor de slechte inspectieresultaten kan zijn dat dit voor de meeste instellingen de eerste keer sinds meer dan tien jaar was geweest dat de toenmalige Arbeidsinspectie daar heeft geïnspecteerd. Hoewel mag worden gesteld dat de deskundigheid op het gebied van de stralingsbescherming bij die instellingen gemiddeld hoger is dan bij de industriële toepassingen, lijken ze moeite te hebben met de spontane naleving van de KEW-verplichtingen. Voor de inspectie in 2016 werden over het algemeen die instellingen geselecteerd, waarvan bekend is dat zij over meer dan tien bronnen beschikken, en daarvoor een zogenaamde 'verzamelvergunning' hebben. In 2016 zijn 39 bedrijven/instellingen uit deze categorie geïnspecteerd. Ook zijn instellingen geselecteerd die één of meer radioactieve bronnen in bezit hebben, bijvoorbeeld met een hoge activiteit om producten te bestralen, of een versneller om fundamenteel stralingsdeeltjesonderzoek te doen. Daarnaast zijn enkele universiteiten geïnspecteerd. Houders van een zogenaamde 'complexvergunning' werden in 2015 al geïnspecteerd.

Inspectieonderwerpen

Bij de inspecties van Inspectie SZW is de aandacht gericht op werknemersbescherming. Een gedegen blootstellingbeoordeling, als onderdeel van de risicoanalyse voor een stralingstoepassing, is voor een bedrijf/instelling de basis voor een goede zorg voor de stralingsbescherming. De uitkomsten van de risicoanalyse, waarbij een inschatting is gemaakt van de jaardosis die medewerkers kunnen ontvangen, vormen het uitgangspunt voor de te nemen maatregelen en voor de instructies voor werknemers, die direct betrokken zijn bij de handelingen met een stralingsbron. Het is essentieel dat zowel de toezichthoudend als de (ingehuurde) coördinerend stralingsdeskundige de hun opgedragen taken correct uitvoeren en dat daarbij de juiste maatregelen worden getroffen. Ook de controle en het onderhoud van röntgenapparatuur, van ingekapselde bronnen en van voorzieningen in/bij radionuclidenlaboratoria is in het belang van de werknemersbescherming. Naast de hiervoor genoemde onderwerpen wordt bij KEW-inspecties ook 'standaard' gecontroleerd op de naleving van de zogenaamde systeemverplichtingen. Daarbij wordt de actualiteit van de KEW-vergunning getoetst, gecontroleerd of bepaalde wijzingen in de situatie bij de vergunningverlener zijn gemeld en gekeken of aan de administratieve verplichtingen, inclusief het opstellen van jaarrapportages, wordt voldaan.

Inspectieresultaten

Bij 24 van de 39 geïnspecteerde instellingen werd de situatie in orde bevonden of werden op bepaalde onderwerpen ter verbetering één of meer opmerkingen gemaakt. De inspecties bij de overige 15 instellingen hebben geleid tot waarschuwingsbrieven met daarin de beschrijving van de overtreding(en), en soms nog een aanvullende opmerking. Eén van deze instellingen bleek de beëindiging van het gebruik van een radionuclidenlaboratorium niet conform de voorschriften te hebben afgerond en werd een 'resterende' ijkbron in een bureaulade bewaard. Een andere instelling heeft na de inspectie (6 overtredingen!) de situatie opnieuw beschouwd en besloot haar, inmiddels sterk afnemende activiteiten met radioactieve stoffen geheel te beëindigen. Wat opvalt is het relatief grote aantal overtredingen, dat direct te maken heeft met de verleende KEW-vergunning. Gesteld kan worden dat de stralingsdeskundige(n) dikwijls in onvoldoende mate, of in het geheel niet, kennis heeft genomen van de vergunningvoorschriften.

Zo ontgaat het de toezichthoudend deskundige onder meer dat wijzigingen, die betrekking hebben op de verleende vergunning, moeten worden gemeld bij de vergunningverlener ANVS in Den Haag, en jaarlijks aan de ondernemer (vergunninghouder) moet worden gerapporteerd. In 2014 zijn nadere regels van kracht geworden voor de kwaliteit van de risicoanalyse bij stralingstoepassingen; de beoordeling van deze analyse is voorbehouden aan een geregistreerde coördinerend deskundige. Uit het aantal overtredingen op dit onderwerp (11) blijkt dat daar nog in onvoldoende mate op ingespeeld is en de coördinerend deskundige niet altijd zijn/haar verantwoordelijkheid heeft genomen.

De onderstaande tabel geeft een overzicht van de geconstateerde overtredingen:

Onderwerp	Aantal	Percentage
Kew-vergunning bleek niet actueel, te zijn; verzuimd om wijzigingen te melden bij de vergunningverlener.	10	27,0%
Toezichthoudend deskundige; onvoldoende deskundigheidsniveau of geen mandaat.	3	8,1%
Coördinerend deskundige niet aanwezig/niet geregistreerd.	2	5,4%
Risicoanalyse niet in orde; blootstellingsbeoordeling van risicoanalyse kwalitatief onvoldoende of niet goedgekeurd door coördinerend deskundige.	11	29,7%
Onvoldoende/verkeerde maatregelen genomen voor toestel, ingekapselde en/of open bron, o.a. voor inrichting van bergplaats, overdracht afval/bron.	3	8,1%
Waarschuwingssignalering niet in orde of afwezig.	2	5,4%
KEW-dossier niet op orde/geen of gebrekkige jaarrapportage.	6	16,2%
	37	100%

Conclusies

Het beperkte aantal inspecties bij dit project maakt dat er met de inspectieresultaten geen betrouwbare statistiek bedreven kan worden; toch is er de behoefte om een vergelijking te maken met de resultaten, die in 2010 werden behaald in een soortgelijk inspectieproject, waarbij 48 bedrijven/instellingen in de categorie 'onderzoeksinstellingen' werden bezocht. Destijds werd bij 20% van de inspecties géén overtreding vastgesteld; in 2016 was dat percentage 60%. Dat lijkt een grote verbetering, echter in 2010 kon bij de handhaving het instrument 'stimulering' worden toegepast, onder andere bij de minder ernstige overtredingen. Dat werd ook

veelvuldig toegepast bij het onderwerp risicoanalyse, waarvoor destijds nét een handleiding beschikbaar was gekomen. Wanneer we dit meenemen in de beoordeling dan is het KEW-nalevingsgedrag bijna ongewijzigd. In 2010 ontvingen 16 van de geïnspecteerde instellingen (35%) een waarschuwingsbrief voor in totaal 51 overtredingen; in 2016 waren dat er 15 (40%) voor 37 overtredingen. Hier valt een lichte verbetering voor het aantal overtredingen te bespeuren.

Er zijn geen situaties aangetroffen waarbij op dat moment een ernstige vorm van ongewenste blootstelling aan ioniserende straling aan de orde was. De geconstateerde overtredingen blijken vaak betrekking te hebben op de administratieve verplichtingen van een vergunninghouder. Die verplichtingen zijn er echter niet voor niets; bij stralingstoepassingen dienen vele maatregelen te worden genomen om ongewenste blootstelling aan ioniserende straling te voorkomen. Juist die administratieve verplichtingen moeten de ondernemer er toe brengen dat hij oog houdt voor dat gevaar en de zorg voor de stralingsbescherming borgt.

De instellingen, die een waarschuwingsbrief hebben ontvangen, komen in aanmerking voor een herinspectie.

Aanbevelingen

Van belang is dat de bedrijven/instellingen, en de daaraan verbonden stralingsdeskundigen, anticiperen op de bepalingen van het Besluit basisveiligheidsnormen stralingsbescherming (Bbs) dat per februari 2018 van kracht zal worden. Dit besluit, en de onderliggende regelingen, heeft voor vrijwel alle toepassingen in het kader van de Kernenergiewet consequenties met betrekking tot de voorschriften die daaraan zijn/worden verbonden, ook met betrekking tot de werknemersbescherming.

Vervolgacties

Gelet op de inspectieresultaten ligt het voor de hand dat Inspectie SZW ook in de toekomst aandacht zal besteden aan de naleving van de Kernenergiewet bij 'onderzoeksinstellingen'.

Zoals aangegeven hebben de bezochte vergunninghouders niet één bepaalde stralingstoepassing, noch zijn ze bij een bepaalde branche aangesloten. De 39 organisaties die in het kader van dit project zijn geïnspecteerd, worden daarom door toezending van een brief bekend gemaakt met de resultaten. Via een verwijzing naar de vindplaats van deze factsheet op de site van de Inspectie SZW. In de brief wordt tevens gewezen op de op handen zijnde wijzigingen en de manier waarop men daarvan op de hoogte kan blijven.

Deze factsheet is een uitgave van:

Inspectie SZW

De Inspectie SZW maakt deel uit van het
Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid

Projectnummer A1377

Projectsecretaris

Dion Coomans

Xerox/OBT, Den Haag | 105782

September 2017